

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Noul partid politic.

Sibiu, 24 Septembrie n.

(x) Sub drapelul desfășurat de contele Iuliu Andrassy s'a constituit în sfârșit așa numitul *partid constituțional* al Ungariei.

Noul partid politic se întemeiază pe tranșacțiunea dela 1867, ca și partidul muncii al contelui Ștefan Tisza. Cu alte cuvinte aderenții contelui Andrassy sunt oameni deplin ministeriabili, — spre esențială deosebire de kossthisti veritabili, cari, idealisti cum sunt, nu țin la portofolii, ci preferă să clădească mai departe castelul măreț, dar imaginar al independenței desăvârșite...

Principalul motiv, pentru care contele Iuliu Andrassy s'a hotărât să-și organizeze puterile, este — cum a declarat în vorbirea sa de inaugurare, — împrejurarea că guvernul actual mereu calcă și amenință constituția țării. Partidul cel nou își impune sarcina de a restitui și a întări această constituție, — răsturnând guvernul contelui Tisza, — și a face apoi din Ungaria un stat puternic, liber și mulțumit...

Programul partidului nu precisează cu destulă exactitate toate punctele sale. Se urmăresc, în general, scopuri mari și frumoase. Contele Iuliu Andrassy a știut să le aștearnă pe hârtie cu iscusință, dându-le un adevărat lustru *democratic*, — care ar face și mai multă onoare autorului său *aristocrat*, dacă din întâmplare nu s'ar afla în opoziție.

Iată, de altfel, scopurile programului alcătuit de contele Andrassy:

1. Privitor la parlament, excluderea obstrucției tehnice, un nou regulament de casă, care să asigure libertatea cuvântului și o dezbateră mai repede asupra bugetului.

2. Dreptul electoral, zice contele, trebuie întins fără amânare. Re-

forma s'ar face pe următoarea bază: 2 milioane și 400,000 de alegători, etatea 24 de ani, votare nemijlocită, fiecare alegător are numai *un* vot, (*pluralitatea* va să zică s'a dus!); industrișilor li se promit anume favoruri; în unele locuri se va face votare secretă chiar.

3. Reforma casei magnaților; casa întregindu-se prin alegeri.

4. Nouă organizare a orașelor, cu *lărgirea* autonomiei; — o reformă însemnată în toate ramurile de administrație.

5. Desvoltarea (în ce direcție?) a învățământului în școli primare. În școli secundare o instrucțiune nouă, practică.

6. Regularea dreptului de intrare și de asociere. Libertatea (!) presei.

7. Pe teren bisericesc: egalitate de drept, pace, autonomie catolică; regularea (a căteia oară?) a salarelor preoțești și învățătoarești.

8. În chestiunea naționalităților: egalitate și libertate (de atâtea ori le auzim!), asigurarea și respectarea autonomiei bisericești pentru naționalități, sprijinirea culturii lor; administrație nepărtinitoare, — cu un cuvânt bunătăți ideale.

9. Cu raport la politica externă: susținerea triplei alianțe, relațiuni prietenești cu statele independente și împedecarea oricărei formațiuni răgubitoare și primejdioase.

Despre cererile *militare* ungurești, programul contelui Andrassy nu spune — va fi știind: de ce — nici o vorbă. Iar despre legăturile economice cu Austria face o declarație, ca să mulțumească deoparte pe cei din Viena, de altă parte ca să lase deschisă o ușiță pe seama celor din partidul 48 ist, dintre cari unii vor avea poate oarecare aptitudine d'a se acomoda împrejurărilor, trecând în tabăra constituționalilor. (Socoteala asta nu este greșită).

Deși programul ce am schițat, este compus cu măiestria bărbatului politic expert; și deși contele Iuliu Andrassy a adus unele jertfe, când și-a sacrificat bunăoară ideea favorită a „pluralității” în chestia votului universal, — totuși nu putem zice că promisiunile acestea, în esența lor, nu s'ar cuprinde și în programul partidului muncii, — pe hârtie, bine înțeles, cele mai multe din ele, — ca și în programul partidului liberal de fericită amintire.

Poporul maghiar însă, întocmai ca și cel nemaghiar, nu se poate entuziasma pentru asemenea programe. Lumea celor oropsiți nu mai are încredere într'însele.

De numeroși ani de zile s'au perindat stăpânirile ungare, căutând să oploșească *interesele unei singure clase de oameni pe socoteala drepturilor ce se cuveneau tuturor*.

Patriotism desinteresat, pregătire conștiințioasă, capacitate de muncă și alte expresiuni emfactice s'au declamat prea des în vorbirile și programele politicianilor, al căror scop suprem nu era altceva, decât ajungerea la putere prin amăgirea celor mulți și, deocamdată, slab organizați.

De câteori deci iarăși dăm cu ochii despre încercările „patriotice” de a răsturna o formă actuală de stăpânire și a o înlocui prin alta, fără voie trebuie să ne aducem aminte de zicătoarea românească: *Scoală tu, ca să șadă eu!*

Ce va săvârși, ajuns odată la putere, partidul nou constituțional, nu știm. Dar atâtea știm, că trecutul politic al șefului și întemeietorului său nu prea este garanție, care să liniștească marea majoritate a cetățenilor, de orice limbă și confesiune, din statul nostru.

Nu atât guvernul, cât mai ales sistemul de guvernare trebuie să se schimbe.

In luptă cu natura.

Ziarul bucureștean „*Seara*” a publicat într'un număr mai recent un frumos articol despre luptele pe cari le poartă omul cu natura, pentru a se pune în stăpânirea secretelor și puterilor ei, și despre felul cum își răsbună natura asupra celor îndrăzneți, în momentul în care se vede biruită. Articolul e scris din prilejul morții mult iubitului și regretatului *Aurel Vlaicu*, și e de cuprinsul următor:

„Nu se câștigă nici o izbândă mare fără sânge.

E în ursita oamenilor să lupte cu pământul, cu focul, cu apa, cu aerul, să înfrângă încet, încet elementele, și descoperind toate tainele firei să croiască drumuri noi viitorului.

Cei de ieri au gregătit epoca de acum, cei de astăzi pregătesc epoca de mâine. E o fugă neîntre ruptă, o goană fantastică pentru descoperirea unei „idei noi”, prin care omul să-și desăvârșească atotputernicia. A cucerit omul suprafața globului, până în regiunile cele mai sălbatice, pe întinsul oceanelor ca și la cele două poliuri, îi exploatează adâncimile, îi sfredelește măruntaele și pretutindeni în lupta aceasta gigantică între omul peritor și natură, — natura când se lasă învinsă, își răsbună, ucide.

Să crezi că pământul, apa, focul, aerul sunt geloase de victoriile omului, geloase, că n'a rămas în rândul celorlalte animale, tremurând în fața furtunei, pitindu-se la priveștiștea fulgerelor, trăind în caverne și rătăcind ca dobitoacele prin câmpiile și pădurile vremurilor preistorice.

Cine l-a pus pe om să-și ia drepturi și puteri pe cari ființa primitivă, din care ne tragem, nu le-a avut la începutul începutului?

Și iată, o scânteie electrică într-o mină de cărbuni provoacă o

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Urmare).

A doua zi o furtună se naște pe mare, cum noul căpitan nu mai văzuse. Corabia e aproape de naufragiu, când viforul se liniștește. Dă însă de o altă nenorocire. Corabia piratului „Lupul roșu” cu personal numeros năvălește asupra ei. O luptă desnădăduită se încinge. Căpitanul corabiei Regina Angliei, lovit greu, e legat și dus prizonier pe corabia piratilor. Se pregătește strangularea lui, când o fată ca de 22 ani, îmbrăcată elegant, apare și-l roagă pe Lupul roșu, presupusul ei tată, ca fiind ziua ei onomastică, s'o crute de acest spectacol.

Lupul roșu amână pedeapsa și dă voie oamenilor să facă chef de ziua ficei sale.

Toți se pun la chef afară de Bob, care silit de împrejurări a rămas în șirul piratilor. El pune la cale scăparea lor, când prizonierul îi descoperă intenția de a salva și pe Melitta Brothers. Bob se învoiește.

În urma acestora comunică fetei cele de lipsă, dar în acel moment o altă corabie se ciocnește de aceasta cauzându-i stricăciuni. Bob aduce leșinată pe Melitta, și prizonierului cu pericolul vieții îi succede

s'o treacă în corabia cealaltă, unde și el cade în leșin de trudă și obosală. Mai târziu se deșteaptă și află, că e tocmai pe corabia cu care fostul său căpitan călătorea la America.

Brothers n'are cuvinte de mulțumită pentru salvarea ficei sale. I-o dă de soție și trăesc cu toții fericiți.

Corabia piratilor s'a înecat cu tot personalul, luând astfel piratii răsplata pentru orgiile săvârșite timp de peste 20 ani.

Recenziune. Autorul cărții pe lângă cunoștințele ce le dă asupra călătoriei pe mare, scoțind în relief viața de pirat, ne arată răsplata muncii cinstite și a hărniciei de o parte. De altă parte ne pune în vedere recunoștința pe care o datorim binefăcătorilor noștri. Din acest punct de vedere istorioara poate influența asupra cetitorului stărnind în sufletul lui sentimentul de recunoștință față de deapropoale său. Și pedeapsa pentru faptele rele este scoasă la iveală. Istorioara în fond prezintă un bun mijloc de educațiune morală și intelectuală. Ea poate fi citită atât de elevii cursurilor superioare ale școlii pop. (10—12), cât și de cei din școala de repetiție (12—15 ani), precum și de adulți și alți cetitori.

Dacă tipariul ar fi mai mare, întâmplările pe cari le espune ar fi ilustrate prin cât mai multe icoane și numirile străine înlocuite cu nume românești, ea ar fi și mai plăcută.

Nr. 14. I. Ossidov, indianul înfricoșat.

Reasumare. Era pela 1763. Francezii se războiau cu Englezii pentru Canada, având fiecare partizani pe câteva seminții de Indieni. Ossidov, o căpetenie de a lor, dă Englezilor de furcă.

John Holiday, comandantul garnizoanei Detroit, trimite într-o zi pe fiul său, căpitanul Holiday, însoțit de un Indian credincios, să spioneze planurile lui Ossidov, dar e prins și deținut de sălbateci. Comandantul trimite armată contra lui Ossidov pentru scăparea prizonierului.

În apropierea ascunzișului Indienilor ofiterii fac planul de înaintare, când un om fără îmbrăcăminte, colorat pe trup în fel și fel de figuri, iasă din tufiș și fuge spre armata Englezilor urmărit de Indieni între cari și Ossidov. E căpitanul Holiday, care aduce știrea, că planul Indienilor e să nimicească toate forturile engleze.

În ziua următoare Ossidov cu o trupă de sălbatici vine spre fort. Vine singur în fort cu steag alb și încheie pace. Ca semn al păcii spune, că peste două zile vor veni oamenii lui cu femeile, nelarmați, și vor da o petrecere în lunca de lângă fort.

Urmează petrecerea la care iau parte și soldați și se pun pe chef. Ossidov merge în audiență la colonel, dar arătându-se la fereastră, Indieni asaltează fortul. Ossidov e prins și spânzurat.

Forturile au fost scăpate de invazia Indienilor.

Recenziune. În fond istoria n'are a face nici înclin, nici în mână cu poporul nostru, pe care nu l-a interesat nicicând războaiele hrăpărete ale unor neamuri îndepărtate de el. Dacă vom spune tinerimei noastre o istorie din trecutul neamului românesc, sigur o va interesa și-o va îndemna să cerceteze prin negura trecutului mai mult obârșia sa. Pe tinerimea noastră cu puține cunoștințe de geografie și istorie universală o ducem prea departe, aruncându-i frânturi de întâmplări din lumea mare. Pe ea mai mult o va interesa istoria lui Arghir și a preafrumoasei Elena, și povestiri cari să-o facă cunoscută cu trecutul neamului nostru. Dacă i-am spune ceva despre Ulpia Traiană cu nenumăratele viteji ale Dacilor și Romanilor; dacă îi vom înșira cum cetatea Devei, care stă ca un cuib de vultur, s'a zidit încă înainte de nașterea lui Cristos, și cum a trecut ea prin vitregitatea timpurilor 2000 ani, dacă le vom spune frumos despre Orlea, Retezatul, Cetatea Bolii, plămădirea familiei lui I. Hunyadi Corvin, ducându-o cu povestea în frumosul castel dela Hunedoara, cu o vorbă dacă în șirul vremilor o vom duce prin Ardealul nostru pas de pas, câte și mai câte lucruri bune și atrăgătoare nu-i vom putea spune. Timpurile de mărire și restrîngere ale neamului nostru să le punem în ochii tinerimei noastre și

explozie a gazelor și sute de oameni pier înăbușiți în fundul pământului, care se răzună că-i exploatăm adâncurile. O altă scânteie aprinde o sondă, și valuri de foc se revărsă pustiitoare și omorâtoare. Pe oceane avem catastrofa Titanicului și alte mii și milioane de tragedii, unele mai cumplite decât altele și la fel de ucigătoare. Natura e răsbunătoare!

Cum? Vrei să mă învingi și pe mine? Vrei să-mi parcurgi întinsurile, ca pasăre, om cutezător? Vrei cu adevărat să te iei la trântă și cu boarea și cu vântul și cu vijeliile, pe cari le reped cum vreau și când vreau? Cum? Nu te înspăimântă nici vârtejurile, nici uraganele mele, nici cerul pe care îl acopăr cu nori groși când mă infurii, și din care răvârs, când vreau, trombe de ploaie și trăsnete?

Și văzduhul își umflă foalele, vâjăie, urlă, se răzună.

Soarele topește ceara dela aripele lui Icar, și întâiul om sburător cade și moare plătind cu sângele lui năzuințele de a fi voit să cucerască cerul.

Alții își inscriu numele pe un șir lung de morminte, eroi ai năzuinței de a câștiga o nouă victorie și de a impune voința și puterea omului și vânturilor, și vijeliilor, și cerului protivnic. Chavez moare trecând pe pasărea-i Alpii, giganticul Zeppelin e aruncat ca o jucărie în mare; fiecare zi aduce o nouă victimă și în emulațiunea, în stăruința aceasta a omului de a pluti mai sus, ni-a venit și nouă rândul de a ne plăti tributul de sânge. Întâi a fost locotenentul Caranda, și acum îl ducem la mormânt pe Vlaicu, un inventator strivit sub aeroplanul creat de închipuirea lui, în care a scăpat o idee de geniu...

Am privit tristul și impunătorul convoiu al acestui scump fiu plecat pentru veci dintre noi. Am privit convoiul cu durerea resemnată ce trebuie să avem în fața fatalității ce-și flutură mantia neagră în preajma fiecărui om muncit de un vis mai îndrăzneț, căci genul nu-și întinde aripele fără primejdie. În zarea prea luminoasă a gândului creator, invizibilă și mută pândeste totdeauna moartea, stăpâna noastră a tuturor.

Am privit convoiul lui Vlaicu cu caru-i funebru împodobit cu flori, cu armata care-i făcea onorurile, cu mulțimea înălcrămată și mută, urmându-l până la groapă... În frunte era dus aeroplanu-i, ideea lui concretizată în formele elegante și ușoare ale aparatului, cu care ne-a uimit

să lăsăm pe Ossidov cu Indienii lui sălbateci să-l descrie la vremea sa scriitorii neamului lui. Și pe Englezi și Francezi să-l lăsăm cu istoriile lor de expansiune, care numai pe ei îi privește.

Ca o știre trecătoare din lumea mare istoria de față poate fi citită de cine-i place; dar punerea ei într-o bibliotecă pedagogică pe sama tinerimei noastre n-o află cu cale. Nici în biblioteca parohială n'are loc.

II. Puntea iadului.

O poveste din Scoția. Tot departe de noi. Doi scoțieni se întâlnesc în vârful prăpastiei, în potecă, și de oarece nici unul nu vrea să se ferească, se izbesc, și unul cade în prăpastie.

Partea morală e aceea pe care o prezintă povestea noastră cu cele două capre de pe punte. Ne ducem în Scoția care nu ni-e cunoscută și lăsăm puntea cu caprele din satul nostru, cari și ele nu se îngăduie, ci izbindu-se în capete, cad în apă.

III. Vestitul Război.

O poveste hazlie românească, care e bine primită în casa ori căruia român. Toți câți știu ceti și vor avea povestea, o vor ceti cu plăcere.

Nr. 15. Vânătoarea după carne de om.

Reasumare. Pela 1855 Saint Louis-ul era centrul comerțului de blănării al Sta-

și emoționat de atâtea ori, și care ne rămâne moștenire și reliefă pentru totdeauna... Și privind toate acestea, printr-o ciudată săritură a gândului mi-am amintit de un nume din legendele noastre, iar de-asupra coșciugului acoperit cu flori numele meșterului Vlaicu s'a înfrățit cu al meșterului Manole.

Poporul, în fantazia-i bogată, nu și-a închipuit desăvârșirea splendidului monument al Curței de Argeș fără tributul acesta al sângelui, cu care se încheagă orice idee mare sau cucerire... Meșterul Manole și-a zidit soția de vie, ca să învingă geniurile răului ce-i dădăra creația artistică, iar când cu prețul acesta a desăvârșit-o în sfârșit, ele s'au răzbunat dărâmand schelele. Atunci marele meșter, ca să se scoboare din vârful monumentului, și-a făcut aripi de lemn și și-a dat drumul... Pe locul unde a căzut și a murit, a izvorât imediat:

O fantană lină
Cu apă puțină,

Care picură de atunci ca un plâns neîncetat pentru genul dispărut.

Aripele meșterului Manole au plutit triumfătoare în albastrul cerului, create din nou de genul meșterului Vlaicu. Numele acestea, unul al legendei și celalalt al realității, au nu știu ce comun și tragic în ele...

Și legenda meșterului Manole se întunecă în fața poveștii mai vii și mai dureroase a meșterului Vlaicu.

G. Calin.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

În conformitate cu ordinul Preavenabilului consistor Nr. 3642/1913, prin aceasta convoc pe toți învățătorii dela școalele confesionale gr.-or. române din protopopiatele: Orăștie, Geoagiu, Hațeg, Hunedoara, Deva, Dobra și Ilia la conferința învățătorească anuală, care se va ține la 11/24 și 12/25 Octomvrie a. c. în sala festivă a școlii din Orăștie.

Ordinea de zi:

1. Invocarea duhului sfânt la ora 8 a. m.
2. Discurs de deschidere din partea comisariatului consistorial despre: Limba maghiară în școalele noastre confesionale.
3. Metodele după cari s'a predat și se predă astăzi limba maghiară în școalele noastre, de Constantin Baicu, învățător-director în Orăștie.
4. Limba maghiară în clasa I a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ) de Nicolae Paraschiv, învățător în Lunca.
5. Limba maghiară în clasa a II-a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică

telor Unite. Indienii făceau mare negoț cu ele. Dar și Albii vâneau pe acolo.

Intr-o zi doi Englezi: Hugh și Tolly, pleacă c'o luntre pe Kansas la vânat, dar din tușuri ies mai mulți Indieni și îi zăresc. Pe Hugh îl omoară cu un glonț; pe Polly îl fac prizonier.

Karan Koa, șeful negrilor, îl protejează, deși Indienii ar fi vrut să-l omoare.

După mai multe întâmplări ei hotărăsc, să însoare pe Tolly c'o Indiană, cu Basti-Nava. Formalitățile cununiei să amână până spiritul va aduce ploaie.

Magul Makado-habu le spune, că a cerut ploaie și în curând va veni.

Nu peste mult din depărtare se ivește o negură groasă și norul crește tot mai tare. Se aude ceva ca un tunet.

Mare bucurie la Negri. Dar era o corabie.

Nu peste mult a sosit și ploaia, cu care ocazia Basti-Nava a fost trăznită. Toate întâmplările nefavorabile se pun în sarcina lui Tolly.

Șeful Negrilor ține sfat cu oamenii lui asupra sorții lui Tolly. În urmă îl desleagă, îl duce până la 100 pași departe și îi dă libertate.

Tolly o ia la sănătoasa; Indienii îl urmăresc. (Va urma).

în legătură cu planul de învățământ) de Toma Roșiu, învățător în Dobra.

6. Limba maghiară în clasa III-a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ) de Lazar Stoica, învățător în Renghet.

7. Limba maghiară în clasa a IV-a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ) de Sabin Bogdan, învățător în Banpotoc.

8. Limba maghiară în clasa a V-a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ) de Drăgan Mariș, învățător în Sarbi.

9. Limba maghiară în clasa VI-a (lecție practică și o scurtă tratare teoretică în legătură cu planul de învățământ) de Nicolae Popovici, învățător în Vinerea.

10. Manualele de limba maghiară din școalele noastre și modul lor de întrebuințare, de Nicolae Herlea, învățător în Vinerea.

11. Care ar fi metoda cea mai potrivită spre a satisface cerințele art. de lege XXVII din 1907 cu privire la propunerea limbii maghiare, ținând în același timp seamă de scopul general al învățământului și de caracterul special al școalelor noastre.

12. Mișcarea pedagogică literară din ultimul an școlar, de Ioan Fleșeriu, învățător în Orăștie.

13. Învățătoria noastră și mișcarea cooperativă, de Ilie Stricat, învățător în Hunedoara.

14. Datorințele învățătorului afară de școală pentru introducerea deprinderilor bune în sânul poporului român cu privire la diferiți rami ai economiei (d. e. buna conservare a produselor, grâului, vinului ș. a.).

15. Raport despre starea învățământului din protopopiate făcut de comisiunea permanentă.

Lucrările teoretice de sub nr. 4-9 despre materialul de predat în singuraticile clase, vor avea să fie cât se poate de concise și vor avea să pornească dela ceea ce stabilește „Planul de învățământ”.

Lucrarea cea mai bună care se va prezenta asupra temei de sub pct. 14, se va premia din partea conferinței cu suma de 24 cor., care premiu a fost dat la 1908 de învățătorul Avram Dubleş din Romoșel. Tema se va lucra de acei învățători, cari doresc să concureze la premiu. Lucrările se vor trimite cu cel puțin 8 zile înainte comisiei permanente, provăzute cu un motto și fără indicarea numelui autorului. Plicul în care e numele autorului lucrării premiate, se va desface în conferință, iar celelalte plicuri se vor înainta consistorului nedesfăcute.

Membrii comisiei permanente sunt convocați pe 10 Oct. st. n. la ora 8 a. m. în școala din Orăștie.

La conferințele învățătorești sunt poftiți a lua parte și preoții noștri.

Sibiu, la 23 Septemvrie 1913.

Dr. Ion Mateiu
comisar consistorial.

Convocare.

În conformitate cu Regulamentul pentru conferințele învățătorești p. 13, prin aceasta convoc conferința treilunară pe Duminică în 29 Sept. v. la 9 ore a. m. în biserica noastră din Făgăraș cu următorul

PROGRAM:

1. După finirea sfintei liturgii — invocarea Duhului sfânt, deschiderea și constituirea conferinței. La apelul nominal, fiecare învățător prezintă conspectul cărților din clasa sa și raportul despre activitatea extrascolară în decursul verei.

2. Raportul bibliotecarului tractual, Bucur Buzdugan, despre starea și dezvoltarea bibliotecii pedagogice tractuale, și raportul casarului Traian Păcală.

3. Referada comisiei permanente (ce stă din Tr. Păcală, Ilarie Comșa, Ioan Pascu) despre starea învățământului, despre școala de pomi, despre bibliotecile școlare în sensul îndrumărilor date de protopresbiter cu ocaziunea examenului.

Până la 22 Sept. v. fiecare învățător este obligat a înainta la membrul comisiei permanente Traian Păcală sau Comșa sau Paicu, raport despre starea și dezvoltarea bibliotecii școlare și a școlii de pomi.

4. Referada asupra conspectelor prezentate de învățători cu cărțile folosite în școală și îndrumările necesare.

5. Satorirea programei pentru proxima conferință treilunară.

Făgăraș, 5 Septemvrie 1913.

Nicolae Borzea,
protopop.

NOUTĂȚI.

Ministrul de culte în Sibiu. Excelența Sa Domnul ministru de culte și instrucțiune publică, Dr. Béla Jan-kovich, va sosi luni în 29 Septemvrie la Sibiu pentru a vizita câteva institute de învățământ din acest oraș. Sosirea e anunțată pe orele 8 și 56 minute seara. Excelența sa va sta în Sibiu Marți în 30 Septemvrie, și se va napoia la Budapesta în ziua următoare, 1 Octomvrie.

Pentru bisericile din Basarabia. Din Petersburg se scrie, că sinodul a recomandat episcopilor din Chișinău, Podolia și Cherson să numească în districtele acestea preoți, cari să cunoască limba română, pentru a putea rosti predicile în limbă înțeleasă de credincioși.

Vizită împărătească. Împăratul Wilhelm al Germaniei va sosi în ziua de 23 Octomvrie st. n. în castelul din Konopist, pentru a vizita pe arhiducele Francisc Ferdinand. Împăratul Wilhelm va lua parte la vânătoarea, ce se va organiza cu aceea ocaziune. Dela Konopist împăratul Wilhelm va pleca în 25 Octomvrie la Viena pentru a vizita pe Monarhul nostru la Schöbrunn.

Cercetări asupra dispărutului patriarh. În comunele din apropierea băilor dela Gastein poliția a lipit mai multe afișe, statorind un premiu de o mie de coroane aceluia, care va găsi cadavru patriarhului Bogdanovici dela Carloviț.

Regele Greciei în călătorie. Din București se anunță, că părechea regală a Greciei sosește zilele acestea la Sinaia pentru a face o vizită suveranilor României și a-i invita să participe la festivitatea încoronării, ce se va ține în anul viitor la Atena.

Bustul lui Vlaicu. Bibliotecă Diecezană din Arad, intrând în legătură cu un celebru sculptor, i-a succedat cu mari jertfe materiale să editeze în execuție frumoasă bustul regretatului aviator Aurel Vlaicu. Bustul are mărimea de 40x24 centimetri. Bucata din cement englez costă 5 coroane, din ghips 4 cor., ear bronzat 6 coroane. La aceeași bibliotecă se mai găsește busturile următorilor mari bărbați: Alecsandri, Eminescu, Murășan, Mihai Viteazul, Traian, Iancu, cei trei martiri dela 1784, și V. Stroescu. Preturile sunt aceleași. Comandele se adresează la: Bibliotecă Diecezană în Arad. Indemnăm publicul nostru să-și împodobească locuințele cu busturile acestea bine reușite.

Militare. Adunările militare de control nu se vor ține în anul acesta nici pentru armata comună, nici pentru cea teritorială.

O cruce. Până la înălțarea monumentului ce se proiectează să se ridice în comuna Brănești, s'a înfipt pe locul, unde s'a nenorocit aviatorul nostru Aurel Vlaicu, o cruce pe care este scris: „1913, 31. VIII, ora 4-50 † Aurel Vlaicu”.

Femei la universitate. Facultatea de drept a universității din Budapesta va face ministrului de culte propunerea să se admită și femeile la facultatea de drept.

Nou conferențiar cooperativ. Comitetul central al „Asociațiunii” a numit conferențiar pentru băncile și tovarășii țărănești pe dl Nicolae Iancu, până acum inspector general al Centralei băncilor sătești din Bucovina.

Anunț. Din cauza doliului național conferința învățătorească tractuală, adunarea generală a despărțământului Agnita al „Asociațiunii” și producțiunea teatrală cu întreg programul lor publicat în „Telegraful Român” Nr. 91/1913 se amână pe Duminică în 5 Octomvrie st. nou a.c. — Agnita, 9/22 Septemvrie 1913. Ioachim Muntean, protop. și dir. desp.

Hymen. Dzoara Olimpia M. L. Socaciu și dl Dumitru Secărea, candidat de preot, anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra Duminică în 22 Septemvrie 1913 st. v. la 3 ore d. a. în biserica gr.-orient. din Boiul-mare.

Porto unitar. Din Londra se scrie, că toate camerele de comerț ale Britaniei au aprobat taxa unitară internațională pentru scrisori. Portul unei epistole s'a stabilit cu zece santime. Viitorul porto unitar, nu încape îndoială, va aduce țărilor foloase însemnate practice.

Proces de presă. Curtea cu jurați din Budapesta a pertractat Sămbătă procesul unui preot evanghelic slovac cu numele Ivan Niliu din Petrof. Preotul era acuzat că a publicat în ziarul *Slovenski Tyždennik* un articol despre „Kultur-egylet”-uri, zicând între altele că în școli se cresc renegeți și se protestește tinerimea școlară cu bani storși dela slovaci. Procurorul i-a intentat proces pentru agitare, ear curtea cu jurați i-a dictat o pedeapsă de un an temniță de stat și o mie de coroane amendă.

Biblioteca Academiei Române. În lunile Iulie, August 1913 s'au consultat de 685 cetitori 1793 volume și broșuri tipărite; de 298 cetitori s'au consultat 3115 manuscrise, 603 documente, 42 cărți vechi românești (1508—1830). Colecțiunile Bibliotecii au sporit în aceste luni cu 567 volume și broșuri, 205 numere de reviste române, 360 reviste străine, 28 atlase și hărți, 17 stampe și portrete, 26 volume manuscrise, 281 documente, 3 fotografii, 3 albumuri, 724 foi volante, O note muzicale, 78 obiecte de muzeu și monete. — Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Bancnote nouă. Luni în 29 Septembrie n., se vor pune în circulație bancnotele nouă la 20 coroane, cu data de 2 Ianuarie 1913. Bancnotele de 20 cor. de până acum, cu data de 2 Ian. 1907, se mai primesc la banca austro-ungară și la filialele sale până în 31 Decembrie 1915, ear cu anul 1921 își pierd valoarea.

Alegeri în Turcia. După demobilizare se vor face alegerile pentru parlamentul turcesc. Comitetul turelor tineri speră să câștige majoritatea în viitorul parlament, care se va deschide în Decembrie.

Concurs. La masa studenților academici „Dr. Aurel Murășan” din Cluj, sunt a se înainta cererile pentru locurile libere până la 1 Octombrie n. c. la direcțiunea institutului de credit „Economul” în Cluj. Cererile vor fi însoțite de următoarele documente: 1. Indice ori atestat de maturitate; 2. Atestat despre starea materială a părinților, precum și despre numărul membrilor familiei; 3. Declarație, că au luat act de conținutul regulamentului „Mesei” și se vor conforma aceluia. Beneficiarii din semestrul trecut, cari nu au satisfăcut condițiilor și nu se vor scuza temeinic, nu vor fi luați în seamă. Direcțiunea institutului „Economul”.

Nemulțumiri din cauza premiilor Nobel. Felul distribuirii premiilor Nobel a produs de multă vreme mari nemulțumiri în unele cercuri din capitala Suediei. Se crede că comitetul fundațiunii greșeste, când acorda premii persoanelor care și-au creiat deja un nume. Voința lui Nobel ar fi fost, ca premiile sale să se dea *talentelor tinere*, lipsite de bani și de renume, și astfel acestea să ajungă în situație pecuniară independentă, pentru a se putea dedica cercetărilor științifice sau preocupărilor literare. A produs nu puțină senzație declarația unui martor, care a iscalit testamentul lui Nobel. Acest martor este directorul Leonard Hwass, care scrie, că premiile Nobel nu sunt numai distincțiuni, ci conform testamentului au un scop *practic*, de a pune adecă prin mijloace materiale talentul tinerilor în folosul umanității. De aceea nu corespunde ideilor lui Nobel, când premiile sale se distribuie oamenilor bătrâni sau acelora cari și fără de ele se bucură de averi.

Valoarea flotei aeriene. Cam de trei ani se îngrijesc englezii și francezii să-și perfecționeze tot mai mult flota aeriană. Statele lor se năzuiesc de o parte să sporească numărul aparatelor de sburat, de altă parte să construiască un tip, care să fie în stare să poarte în văzduh câțiva soldați și tunuri potrivite. În chestia aceasta s'a rostit generalul *De Lacroix*, cel mai competent specialist al flotei aeriene franceze. Generalul este de părere, că aeroplanul numai atunci va corăspunde scopurilor militare, când, sub conducerea unui ofițer, doi soldați vor putea să mănuească ușor tunul cu tragere repede. Pentru atac însă aeroplanul nu va putea fi întrebuințat, decât în măsură neînsemnată, deoarece nu poate duce cu sine o cantitate considerabilă de muniție. Baloanele sistem Zeppelin sunt, după opiniunea lui De Lacroix, cele mai bune mijloace pentru a da atac din aer. Într'un război cu Germania baloanele acestea ar putea face mari pustiiri în flota franceză și engleză. Zeppelin-ul este — zice generalul — un Dreadnought al văzduhului; și dacă voim să pornim lupta cu nădejde de succes, gândul nostru cel dintâi are să fie: crearea de baloane tot atât de formidabile, ca și cele germane.

Știre muzicală. A apărut: *Se'nlore vitejii!*... cuvintele de Leontin Iliescu și G. Georgescu Theologu. Muzica de A. Castaldi. Proprietatea Magazinul Conservatorului, București. Prețul 1 leu 50 bani. — A mai apărut și marșul de actualitate „Silistria” de Col. M. Marghiteșcu, inspector general al muzicilor armatei, și celebrul cor-marș: *La Arme!* cuvinte de St. O. Iosif, muzica de A. Castaldi. Prețul 1:50 lei.

Aviz. Abiturienții gimnaziului din Năsăud, cari în anul 1904 au absolvat clasa a VIII-a, sunt invitați să se intrunească în 4 Octombrie n. a. c. la 8 ore a. m. în Năsăud. Despre participare să avizeze pe Cornel Sânjoan, profesor în Năsăud, până cel mult în 2 Octombrie a. c. — La revedere. Ponor, în 20 Septembrie 1913. Vasile Bocș, paroh.

Legionarul. La jandarmeria unui sat dela frontiera franceză s'a prezentat un om, care sleit de puteri abea sta pe picioare. A spus că îl cheamă Charles Schneider, este de 32 ani, s'a născut în Alsacia și a servit zece ani ca ostăș în legiunea străină în *Sidi-bel-Abbes*. Deși născut pe pământ german și purtând nume german, totuși s'a înrolat în armata franceză și s'a dus în Africa. În serviciul extrem de greu al legiunii a dus-o până la rangul de sergent și a fost decorat în luptele purtate pe pământul fierbinte al Africii. Împlinind zece ani de slujbă, pe cât s'a angajat la înrolare, legionarul a declarat că pieacă acasă în Alsacia, căci dorul mamei îl face să plece. Comandantul batalionului l-a făcut băgător de seamă, că se expune la mari pericole; deoarece, ca dezerter al armatei germane, îndată ce va sosi în Alsacia, are să fie arestat pe mulți ani. Legionarul însă a răspuns: „Dle căpitan, omul are numai o mamă, n'am ce face...” Și s'a dus. Mamă sa, bolnavă, în adevăr îl aștepta; dar bucuria vederii n'a ținut mult. Tinărul a fost denunțat și pedepsit cu trei ani de temniță într'o fortăreață din Silezia. De acolo a evadat. Urmărit de jandarmi, fostul legionar a trecut de patru ori în not Rinul, ca să seducă prizonierii și să nu-i mai aștepte. După multe oboșeli a sosit în sfârșit pe teritor francez, și stors de puteri și bolnav s'a înfățișat autorităților, care l-au adăpostit îndată într'un spital, îngrijindu-l cu o deosebită simpatie. Locuitorii comunei au făcut o colecție în favorul tinerului Schneider, care dacă se va însănătoși, are să se întoarcă earăși la legiunea din Africa.

Teatru în Sibiu. Astăzi Mercuri se va reprezenta drama în 3 acte *Ostașii împăratului*; Joi opera *Dragoste de țigan*; Vineri d. a. la orele 3½ se va da o reprezentație pentru tinerimea școlară, și anume o piesă clasică: *Negustorul de Veneția*, de Shakespeare.

Bioscopul Apollo de piața Hermann va reprezenta Mercuri și Joi în 24 și 25 Sept. n. 1913 următorul program: Văduva de paie, umoristic. Kain, dramă în 3 acte. Oh, femeile acestea! umoristic. Roza galbenă, dramă în 3 acte.

Chestiuni sanitare.

— Stărpirea muștelor —

Acum, când în unele ținuturi ale patriei noastre se ivesc cazuri de holeră și de alte boale molipsitoare, publicăm după Dr. Lux următorul articol de actualitate:

Oamenii au suferit din pricina muștelor domestice, chiar și în epocile cele mai depărtate. Încă din cele mai vechi timpuri, se știa sau se bănuia că muștele duc molimele din loc în loc. Biblia le pune printre cele șapte nenorociri, cari au năvălit asupra Egiptenilor, fiindcă nu lăsa pe *Moise* să iasă cu Evreii din Egipt.

În Statele-Unite și în Anglia au și început luptă cu dinadinsul pentru nimicirea muștelor.

Și muștele nu stau locului unde s'au născut, ci colindă până la 700—800 de metri, ba și până la un chilometru și jumătate. Va să zică pot duce boala până la depărtări însemnate; căci împreună cu microbi ce i-au adunat, tâărăsc pe mănăstiri și bănturi, în cari seamănă sămânța boalelor. Muștele caută murdăriile și putrezimile nu numai ca să se hrănească, dar și ca să pună acolo ouăle. Din ouă iese un vierme alb, fără picioare, din care ese peste câteva zile musca. O muscă pune la o sută de ouă pe vară. Între facerea oului și ieșirea muștei aripate din el, trec opt zile. Dacă ar trăi toți coborătorii dintr'o muscă și s'ar înmulți și ei și urmașii lor, ar fi la sfârșitul lui Septembrie în număr de 5.598.720.000.000 de inși.

În timpul frigului iernei, muștele abia se văd câte una-două în casele, în cari e mereu cald. Dar asta nu înseamnă că pier toate. Dimpotrivă, se potesc bine la unghere

adăpostite, trăesc și chiar se prăsesc. Când se vor cunoaște bine obiceiurile lor și locurile unde se adăpostesc iarna, se vor putea lesne stărpi, nimicindu-le pe cele cari sunt în viață atunci.

Muștele nu duc din loc în loc numai microbi, dar ouă de feluriți viermi.

Dar să ne mărginim la holeră și la tifus sau lingoare; căci aceste molime bântue acum în multe locuri.

În 1853 holera bântuia în Anglia. *Moore* a băgat de seamă că în lunile când numărul muștelor a fost mai mare, tocmai într'acelea și furia holerei era mai grozavă. „În țările făcărutului”, zice Englezul, „muștele n'au de făcut drum lung dela vărsăturile bolnavilor până la mănăstiri lși băutura oamenilor sănătoși”.

Pe vremea lui *Moore* nu se știa aume, că este un microb ce dă holeră. După ce *Koch* l-a descoperit, învățații și-au zis că muștele vor fi ducând microbul de pe murdăriile bolnavilor pe hrana și băutura celor sănătoși, și deci vor fi ajutând la împrăștierea molimeii.

În 1886, *Tizzoni* și *Cattani* au prins muște din odăile unde zăceau bolnavi de holeră și, muindu-le în lapte sau în bulion, au văzut înmulțindu-se microbi sau vibronii holerei.

În 1892 *Simmonds*, prinzând muște din odăile în care doctorii cercetau cadavrele morților de holeră, a dovedit că aveau în ele multime de vibronii vii de ai holerei. Iată de ce, zice el, trebuie ca vărsările și scaunele bolnavilor de holeră să fie acoperite și amestecate cât mai curând cu var sau cu alte doctonii ucigătoare de microbi. Trebuie să ucidem microbi, ca să nu-i ia muștele și, ducându-i în alte case, să îmbolnăvească pe cei ce locuiesc în ele. Iată asemenea de ce trebuie să ținem bucatele, laptele și băuturile noastre ferite de muște.

Tzuuschi (1904) a prins muște într'o casă molipsită de holeră în China (la Tien-Tsin) și a putut lesne găsi vibronii în ele. Că muștele purtătoare de vibronii de ai holerei pot molipsi mănăstirile, a dovedit punând muște de acestea în lapte fierț răcit la adăpost, deci curat. Ținându-l la 20°, în curând l-a găsit plin de vibronii.

Macrae și *Buchanam* (1894) în India au pus în talere lapte fierț și le-au așezat în felurite camere din temnița din Gaya, în care holera bântuia și muștele erau foarte numeroase. Va să zică ei n'au prins muște și nu le-au pus în lapte, ci au lăsat să se petreacă lucrurile fără a se amesteca, și ce-au văzut? Laptele s'a umplut în curând de vibronii, chiar și cel pus în grajduri unde nu se aflau holericii. Iată deci, că muștele au fost prin camerele în cari erau bolnavi, au luat vibronii, apoi ajungând pe la grajd și dând acolo de lapte l-au molipsit.

În 1905, doctorii francezi *Chantemesse* și *Borel* au adus la cunoștința Academiei de medicină din Paris că muștele, nu numai că aduc vibronii din loc în loc, dar și cari sunt organele prin care li duc și cât timp vibronii se păstrează vii. Dând muștelor culturi de vibronii să se hrănească, peste 17 ceasuri au găsit încă microbi vii pe labele, pe surla și în mâțele lor.

La *tifus* s'a dovedit că lucrurile se petrec întocmai ca la holeră. Muștele iau microbi și li pun în mănăstiri și băuturile noastre. Deci răspândesc boala aceasta, după cum răspândesc și holera. Doctorii americani au pus pe seama muștelor cele 20.000 de îmbolnăviri de tifus întâmplate în armata Statelor-Unite, în Florida, pe vremea războiului cu Spania. Tot de această părere au fost doctorii englezi în privința tifusului, care a bântuit lagărele engleze, în vremea războiului împotriva Burilor. În aceste lagăre, mulțimea materiilor în stare de putrezire a priit muștelor, cari s'au înmulțit nespuse de mult.

Hamilton (1903) în Chicago (Statele-Unite) a prins muște în odăi în cari zăceau bolnavi de tifus. Din 18, la 5 a găsit microbi boalei. *Ficker* (1903) a prins muște într'o casă din Leipzig, în care se întâmplaseră 8 îmbolnăviri, și la multe din muște a găsit microbul.

Klein scrie: „S'a întâmplat un caz de tifus într'o casă, apoi altele în casele vecine. Nu putea fi vorba nici de atingerea de bolnav sau de materiile lăpădate de el; nu putea fi vorba nici de apă, nici de lapte. Dar în toate casele muștele foiau din belșug”. Prinzând din ele 12, a reușit să dovedească, în adevăr, că erau purtători de microbi de ai tifusului.

Natal e cel care stropind muștele dintr'o casă cu o vâpsea bătătoare la ochi, a putut dovedi că s'au depărtat de acolo până la 1700 de metri în împrejurimi.

Mai sunt și alte boli, ai căror microbi se împrăstie prin muște.

Ce avem de făcut?

Nu trebuie să le lăsam să intre în odăi, firește după ce mai întâi le-am dat afară pe cele ce sunt. Pentru acest scop punem la ferestre și la uși rețele așezate po-

trivit. Nu e nevoie să fie ochiurile mici de tot; căci muștele nu intră prin găuri, dacă în odaie e mai întunec decât afară.

Tot rețele de acestea punem la dulapurile în cari păstrăm de-ale mănăstirii, la ferestrele sau ușile bucătăriilor etc. Ca să păzim de muște mănăstirea gata, o acoperim cu talere, cu capace ori cu globuri de sarmă. Avem grijă să nu lăsam tacamuri, talere-pahare la îndemâna muștelor. Mai întrebuințăm hârtie cu sacăz (clei), americană sau făcută în casă. Sunt și alte hârtii împotriva muștelor, cum și curse cu borș, lapte cu formol etc.

Dar ca să nu se înmulțească, trebuie să ținem așa curățenie, încât să nu aibă unde pune ouăle, sau dacă le vor pune să nu aibă cum trăi codații ce vor eși din ele.

Căutăm să nu fie murdării și gunoae la îndemâna muștelor, ori dacă nu se poate să nu fie, de pildă dacă avem grajd cu cai sau cu vaci sau cociină de porci, vom stropi murdăriile cu lapte de var, sau cu apă cu formol în ea. În deosebi trebuie să avem la trînă bine aparată pe de margini și cu capac, așa ca muștele să nu poată pătrunde. De asemenea să turnăm în ea lapte de var sau apă cu formol, la nevoie chiar o cătime de petrol, care se așează pe deasupra și omoară puile de muscă. Gunoii sau bălegarul ar trebui presărat în fiecare zi cu praf de așa zisă clorură de var.

Însă lupta aceasta n'o poate face cu izbândă un singur om; căci dacă nu se vor prăsi muștele la el, se prăsesc la vecini, și apoi năvălesc și la cel ce se păzește. De aceea lupta aceasta trebuie purtată de toți, în înțelegere, ca și împotriva omizilor.

Omizile strica roada pomilor, muștele aduc boală și moarte: *holeră, tifus, oftică*, și multe alte boli. Un fel de țânțari duc frigurile dela bolnavi la oamenii sănătoși pe cari îi înțeapă. O muscă de grajduri dă copiilor o boală, poliomieliita, foarte primejdioasă.

Deci lupta împotriva muștelor murdare și primejdioase trebuie propovăduită și deprinsă din copilărie, din școală, ca și cea împotriva stelnitelor (ploșnițelor), și a altor parazite.

Cărți și reviste.

Nuvel de Oscar Wilde, traducere de Dr. I. Broșu. Brașov. Editura librăriei Ioan I. Ciurcu 1913. Prețul 50 fileri.

Nol, organul studențimii române, nr. 4 din 15 Sept. 1913, cuprinde: La școală. Studențimea române, de H. P. Petrescu. Tinerimea franceză, de Schimtz. Din popor, poezii. Mărturia, nuvelă de Janu. Cronică. — Abonamentul: 6 cor. pe an. Adresa: Cluj, str. Deák Ferencz 44.

Candela, foaie bisericească literară din Cernăuț, nr.9 din Septembrie 1913, cuprinde: Materialismul ca sistem filozofic, de Dr. S. Saghin. Ceva despre magii cari s'au închinat Mântuitorului. Cuvânt în ziua anului nou, de V. Măzăreanu. Tratatul s. Atanasie, de Dr. I. Puil. Text rusesc. Comunicări. Cronică. — Abonamentul 8 coroane pe an, Biroul redacției și al administrației se află în reședința arhiepiscopală din Cernăuț.

Problema teatrului nostru, raport înaintat Onor. comitet al „Societății pentru fond de teatru român”, de Stefan Mărcuș, fost bursier al societății, cântăreț de operă. Arad, 1913. Tip. Concordia.

Geografia Patriei și elemente din Geografia Universală pentru școalele populare, de Ioan Dariu, director școlar în pensiuine. Partea I. pentru cl. IV primară. Cu mai multe figuri intercalate în text. În colaborare cu Dumitru Lupan, prof. gimn. Editura autorului. Brașov. Prețul 50 fileri. Carte aprobată.

Cosinzeana, revistă ilustrată săptămânală, nr. 37 cuprinde: Articole: Împăturat. Jertfa unei marii idei; — Înformantarea lui Vlaicu; — Vlaicu student la tehnică. — Serbările „Asociațiunii”. Din tehnica zborului natural. Criminală și poezie. Caracterizarea femeii la deosebitele popoare. Amoriurile scorpiei. — Literatură: Eugen Ciuchi: Sonet, poezie. Al. Cazaban: Voluntariatul poetului, schiță. Prevost—Brănescu: O cură, schiță. Fl. J. Becescu: Vine toamna, poezie. M. I. Chirțescu: Spioan, nuvelă. A. France — V. Stoica: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman. Ilustrațiuni: Aurel Vlaicu; Scriitorii la război; Din pustiirile războiului din urmă; Boccaccio Giovanni; Villa Schifanoia; August Bebel; Deșertăciune omenească. — Abonament: Un an 12 cor. ½ an 6 cor. Pentru România 20 cor. Prețul unui exemplar: 20 bani. Pentru străinătate: 40 bani. Redacția și Administrația: Cosinzeana în Orăștie. Abonamente se pot face oricând.

Nr. 3992/1913.

(263) 1—2

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de medic în cercul sanitar Polyán, (cercul Szerdahely, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs. De cercul sanitar cu sediul Polyán se țin următoarele comune: Polyán, Ród și Zsinna.

Concurenții, cari doresc se ocupe acest post împreună cu emolumentele statorite în art. de lege XXXVIII. din 1908, au să-și înainteze petițiile instruite cu documentele prescise în §. 7. din art. de lege XXXVIII. din 1908 și cu cele despre serviciul de până XXXXX. acum, la subscrisul până în ziua de 19 Octombrie a. c. la 12 ore.

Cu provocare la lit. 2 din §. 7 al art. de lege XXXVIII. din 1908, se fac atenții concurenților, că în cercul sanitar al Polyánei, partea cea mai mare a locuitorilor vorbește limba română.

Szerdahely, la 19 Septembrie 1913.

Primpretorul cercul:

Dr. Bruckner.

Nr. 857/1913.

(262) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia Sâmbenedic, -- devenit vacant prin moartea parohului Vasile Nistor, -- se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și aștearnă cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare în termenul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiterial, având a se prezenta pe lângă restricțiunile regulamentare în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta, predica și oficia.

Cetatea-de-baltă, 6 Sept. 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 630/1913.

(237) 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de paroh în parohia de clasa a II-a Miluan, protopresbiteratul Ungurașului prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii preoțești.

Dela concurenți se recere pregătirea completă pentru parohii de clasa a II-a

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare se vor înainta în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterial, iar reflectanții la acel post, cu prealabilă încuviințare cerută în scris dela protopresbiterul tractual se pot prezenta în parohie pentru a cânta, cuvânta eventual, a slugi sf. liturgie.

Fizeș-Sân-Petru, 16/29 August 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 411/protop. 1913.

(249) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala populară confesională din Ernea, protopresbiteratul Mediașului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar de 1000 coroane și anume în suma de 800 cor. din repartitie, iar 200 cor. dela Prea Ven. Cons. arhid. restul s'a cerut dela stat. Cvarțir în natură și relut de grădină 20 cor.

Învățătorul ales e dator a cânta în Dumineci și sârbători la strană, a conduce copiii de școală la biserică, iar cu tinerimea adultă a cânta la liturgie.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, ar concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a-și arăta deosebita în cântarea bisericească și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, la 26 August 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Publicațiune.

Biserica gr.-or. rom. din Gușterița (Szent-erzsébet), exarandea în calea licitațiunii publice un pășunat bun de oi în mărime de 35 jug. 585 st. □ pe timp de 3 ani, începând cu 1 Aprilie 1914 st. n. Licitațiunea se va ține la 29 Septembrie 1913 st. v. la oarele 2 p. m. în localul școalei române din loc.

Interesații pot lua informații, până la termenul susindicat, la oficiul parohial gr.-or. rom. din Gușterița.

(264) 1—2

Gușterița, la 10/23 Septembrie 1913.

Comitetul parohial.

Nr. 888/1913.

(257) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala populară gr.-or. din Cărpiniș, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar de 600 cor. din repartitie, iară restul dela stat. Cvarțir în natură, relut de grădină 20 cor. și 2 stângini lemne de foc.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor lor cu documentele recerute în termen deschis la oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mercurei.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Cărpiniș, la 3/16 Septembrie 1913.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 557/1913

(231) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele anumite mai jos se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Blăjeni Plai și Sat. Salarul se plătește 1000 cor. din repartitie, restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

2. Buceș. Salarul se plătește 500 cor. din repartitie, 300 cor. din cassa bisericeii, 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

3. Căinel. Salarul se solvește 400 cor. din repartitie, 200 cor. din centru, iar restul se va cere dela stat și grădină.

4. Crăciunești. Salarul se solvește 400 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

5. Grohot. Salarul se plătește 400 cor. din repartitie, restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și 20 cor. relut de grădină.

6. Hârtăgani. Salarul se plătește 600 cor. din repartitie, 200 cor. din fondurile arhidiecezane, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

7. Lunca. Salarul se plătește 300 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

8. Luncoiul de jos. Salarul se solvește 500 cor. din repartitie, 300 cor. din cassa bisericeii, 200 din centru, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

9. Luncoiul de sus. Salarul se solvește 300 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

10. Prihodiște-Tătărești. Salarul se solvește 300 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, 200 cor. relut de cvarțir și 20 cor. relut de grădină.

11. Șesuri. Salarul se solvește 400 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

12. Stănița de sus și de jos. Salarul se solvește 600 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință o odaie în edificiul școalei și grădină.

13. Tomnatecul de jos și de sus. Salarul se solvește 600 cor. din repartitie, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

14. Zdrapți. Salarul se plătește 800 cor. din repartitie, 200 cor. din centru, iar restul se va cere dela stat, locuință în edificiul școalei și grădină.

Cei aleși sunt datori a propune și în școala de repetiție și instrui elevii în religie și cântări, ai conduce Dumineca și în zile de sârbătoare la biserică și a cânta cu ei.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc în termenul deschis și încât le stă în putință să se prezente în vre o Duminecă s'au sârbătoare pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Brad, la 9 August 1913.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Dămian
protopop.

Nr. 542/1913

(234) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele gr.-or. române din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiterial al Abrudului, se scrie concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Buninginea, cu salar de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat, cvarțir în natură, relut de grădină 20 cor. și 4 metri lemne de foc.

2. Ciuruleasa, cu salar de 600 cor. din repartitie, restul se cere dela stat, relut de cvarțir și grădină și 4 metri lemne de foc.

3. Petrângeni, cu salar de 500 cor. din repartitie și 100 cor. din cassa bisericeii, restul se cere dela stat și lemne de foc 2 stângini sau în bani 30 coroane.

4. Soharu, cu salar de 400 cor. din repartitie, restul se cere dela stat, cvarțir și grădină în natură și 4 metri lemne de foc.

5. Valea-Bulzului, post nou înființat, cu salar de 550 cor. din cassa bisericeii și 50 cor. din repartitie, restul se cere dela stat, cvarțir și grădină în natură și lemne de foc 2 stângini sau în bani 30 coroane.

6. Zlatna, cu salar de 1200 cor. din cassa bisericeii, în rate lunare sau trilunare anticipative, relut de cvarțir amăsurat împrejurărilor locale și 24 cor. relut de grădină.

Învățătorii aleși sunt datori a cerceta regulat biserica și a cânta în Dumineci și sârbători cu copiii la liturghie.

Ceice doresc a ocupa postul din Zlatna să aibă cel puțin 4 clase gimnaziale și posibilitatea de a forma cor cu elevii de școală și adulți.

Clericii vor fi preferiți.

Cererile să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul deschis, iar concurenții să se prezente în comună, spre a face cunoștință cu poporul și a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Abrud, 15 August 1913.

Petru Popovici
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană în Sibiu:

Notițe

despre

întâmplările contemporane

scrise de

Ioan cavaler de Pușcariu.

Prețul broș. 3 cor. + porto 20 fil.

Legat cor. 3-50 + porto 30 fil.

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie“

SIBIU strada Ounei (Burgergasse) Nr. 7 SIBIU

și

filiala „Emir“, strada Faurului (Schmiedgasse) Nr. 16

cu prețuri ieftine.

Prețurile:

Ghete de copii Chevreau și Box ori Kalv, Nr. 20—25 = K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „ 26—28 = „ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „ 29—34 = „ 5—7
Ghete de băieți „ „ „ „ „ 35—39 = „ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „ 8—14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wicks „ 7—
Ghete cu țug ori girete p. bărbați în Chevreau ori box „ 9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „ „ 10—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ 14—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ 12—
Ghete americane „ „ „ „ „ 13—
Ghete veritabile americane, cu girete ori nasturi „ 18—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile „ 20—

Mare asortiment în

ghete de vară sure din piele de cerb cu șireturi întregi și jumătăți pentru dame, bărbați și copii cu pețurile cumpărării

de cor. 5-50, 7-50, 9-50 și 12-50.

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare!
In zile de sârbătoare și Duminecile am înainte de ameză până la 10 oare deschis. (89) 27—

Nr. 468/1913.

(261) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I. Deda, protopresbiteratul Reghinului, în sensul ordinului Preaaveneratului Consistor arhidiecezan de datul 13 August a. c. Nr. 10 495 Bis. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă. Având parohul relut de cvarțir, comuna bisericească nu primește deocamdată îndatorirea de a zidi casă parohială.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, (extras de botez, testimoniu de maturitate, absolutor teologic, atestat de calificatiune cu calcul „foarte bine“ și eventuale atestate de serviciu) să se aștearnă la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Concurenții numai cu prealabila încuviințare din partea subsemnatului se pot prezenta într-o Duminecă ori sârbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, ori celebra și a face astfel cunoștință cu poporul observând însă dispozițiile din Regulamentul pentru parohii.

Reghinul-săsesc, 30 August 1913 st. v.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. al tractului Reghin, în conțelegere cu comitetul parohial din Deda.

Vasile Duma
protopop.

Locul de întâlnire al Românilor în Cluj

e în strada Francisc Iosif Nrul 12 la

„Hotelul Vulturul de aur“

cu cafană și restaurant, precum și odăi eftine, culină de casă bnnă, — iar pentru caii oaspeților sosiți cu trăsuri, stau grajduri potrivite la dispoziție.

(201)

Proprietar:

8—10

F. Boday Mihály,
Kolozsvár, Cluj.

Săpunul Steckenpferd din lapte de crim

de Bergmann și Comp. Tetschen a/Elbe
rămâne și va fi neîntreut în efectul său contra lîntîilor, precum și indispensabil pentru îngrijirea rațională a frumetei și pielei, ce prin scrisorile de mulțumită zilnic intrate necondiționat se confirmă, a 80 de bani bucată se află în farmacia, drogherii și parfumeriei etc. Asemenea e minunat aprobată Crema de crim a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mâinilor de dame, în tuburi a 70 fil. se află pretutindeni. (48) 28—40